

**CENTRUM PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA
A PREVENIE V LUČENCI**

a

OZ Preventista – združenie pre bezpečnosť a prevenciu

PRIESKUM 2019

**VÝSKYT NEŽIADUCICH JAVOV V ZÁKLADNÝCH
ŠKOLÁCH V OKRESE LUČENEC**

V Lučenci, august 2019

Autori:

Mgr. Margaréta Chrienová,

PhDr. Katarína Majerová Kropáčová, PhD,

Ing. Jaroslav Oster,

Ing. Ivana Osterová

Obsah

Úvod	4
Iniciácia projektu	4
Realizačná fáza	4
Základná identifikácia prieskumu	5
Rozdelenie podľa pohlavia.....	5
Rozdelenie podľa ročníka	5
Rozdelenie podľa veku	6
Analýza jednotlivých domén prieskumu	7
Šikanovanie	7
Formy šikanovania, s ktorými sa žiaci stretli	9
Formy šikanovania prostredníctvom internetu, s ktorými sa najčastejšie žiaci stretli.....	10
Sexuálne zneužívanie	12
Školská dochádzka	13
Majetková kriminalita – krádeže	14
Drogy, návykové látky, prekurzory	15
Konzumácia drog a ich frekvencia užitia.....	15
Zdroje prístupu k alkoholu (droge).....	16
Prvé stretnutie s alkoholom	17
Dôvody „vyskúšania“ drogy	18
Kontakt s preventívnymi kontrolami MsP.....	19
Využívanie internetu	20
Návštevnosť internetových stránok a služieb v školskom prostredí	20
Návštevnosť internetových stránok a služieb vo voľnom čase	21
Čas strávený na internete.....	22
Zverejňovanie osobných údajov na sociálnych sieťach a iných portáloch.....	23
Voľný čas.....	24
Problémy a ich riešenie.....	26
Identifikácia vlastných problémov	26
Žiaci by sa so svojimi problémami zdôverili najmä.....	28
Podpora zo strany školy	30
Preventívne aktivity.....	32
Realizácia preventívnych aktivít na školách.....	32
Žiaci sa zúčastnili najčastejšie týchto preventívnych aktivít:	33
Hodnotenie zaujímavosti preventívnych aktivít pre žiakov	34

Kľúčové zistenia prieskumu	35
Odporúčania pre rozvoj prevencie na škole.....	37
Odporúčania v problematike internetovej bezpečnosti:	37
Odporúčania k problematike rizika sexuálneho zneužívania detí	37
Odporúčania k problematike šikanovania.....	37
Odporúčania v problematike patologických závislostí	37
Odporúčania k problematike informovanosti žiakov	38
Odporúčania v problematike preventívnych aktivít	38
Všeobecné odporúčania	38
Doplňujúce informácie k prieskumu	39
Kontakt pre otázky prieskumu	39
Výhrada zodpovednosti	39
Autorsko právna ochrana, použitie výstupov prieskumu.....	39

Úvod

Iniciácia projektu

Dňa 10.4.2019 v kongresovej sále hotela Clavis sa zrealizovalo stretnutie pod názvom „**OKRÚHLY STÔL**“, ktoré bolo určené riaditeľom základných škôl v okrese Lučenec. Cieľom stretnutia bolo predstavenie projektu pre školy, ktorý **pomôže škole zmapovať nežiaduce javy v školskom prostredí a tak nastaviť pre školu adresnú prevenciu.**

Zástupcovia CPPPaP v Lučenci (Mgr. Margaréta Chrienová, PhDr. Katarína Majerová Kropáčová, PhD.) a OZ Preventista (Ing. Jaroslav Oster), predstavili pri okrúhlym stole projekt, do ktorého sa školy mohli bezplatne zapojiť. Spájala nás vysoká zaangažovanosť, snaha pomáhať, odbornosť, profesionalita a podpora dobrej spolupráce so školami v okrese Lučenec.

Realizačná fáza

Po spoločnom stretnutí pri „Okrúhlym stole“ bol zaslaný link školám, ktoré prejavili záujem o realizáciu Prieskumu 2019. Na linku sa nachádzal dotazník, ktorý bolo potrebné vyskúšať a overiť jeho fungovanie **zo školského prostredia**. Skúšobná verzia bola spustená do 30.4.2019. Školy vyplnili a odoslali dotazník. Následne dostali mail, že ich odpoveď bola zaznamenaná. Školám bol zaslaný číselný kód, ktorý bol využitý pri vyplňovaní dotazníka, ktorý od 1.5.2019 začal zbierať ostré dáta. Dotazník na vyplnenie bol funkčný do 31.5.2019, kedy sa prieskum zastavil a projekt sa posunul do fázy analýzy a interpretácie údajov.

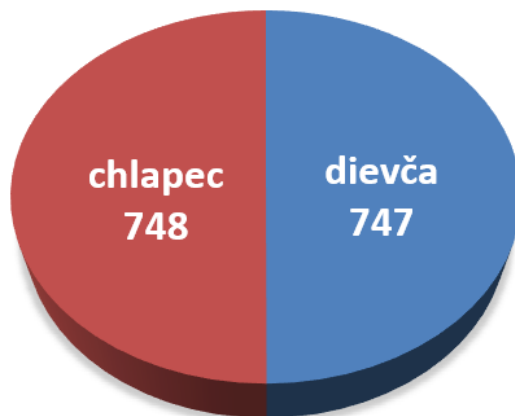
Základná identifikácia prieskumu

Počet zapojených škôl: **11**

Počet zapojených respondentov: **1.495**

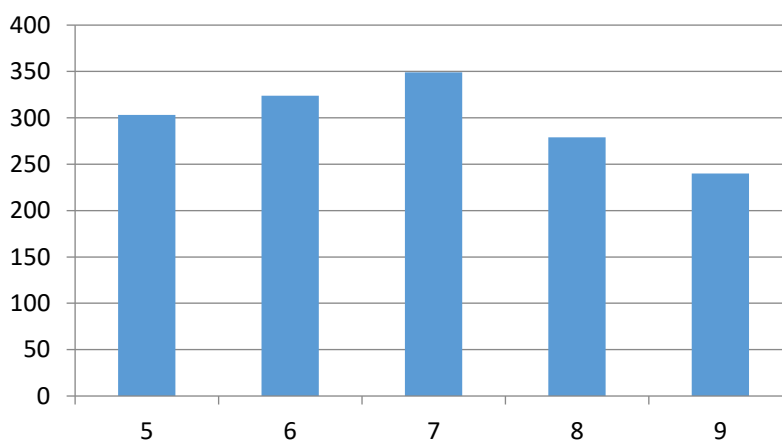
Na zber dát v rámci prieskumu bol použitý anonymný dotazník na platforme Google Forms, ktorý bol zostavený z 26 položiek (otázok). Základné parametre identifikujúce spektrum respondentov sú uvedené v nasledujúcich kategorizovaných tabuľkách a grafoch.

Rozdelenie podľa pohlavia

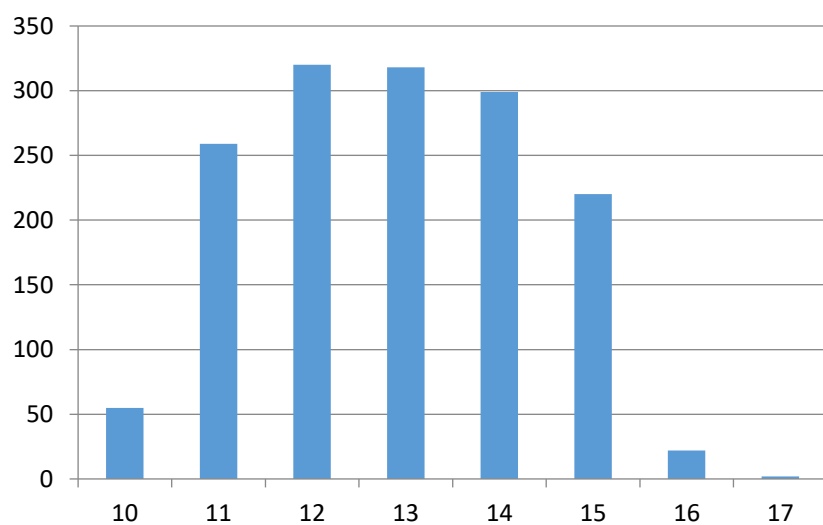
Rozdelenie podľa ročníka

Ročník	Celkom
5	303
6	324
7	349
8	279
9	240
Celkový súčet	1 495

Rozdelenie podľa veku

Vek	Celkom
10	55
11	259
12	320
13	318
14	299
15	220
16	22
17	2
Celkový súčet	1 495

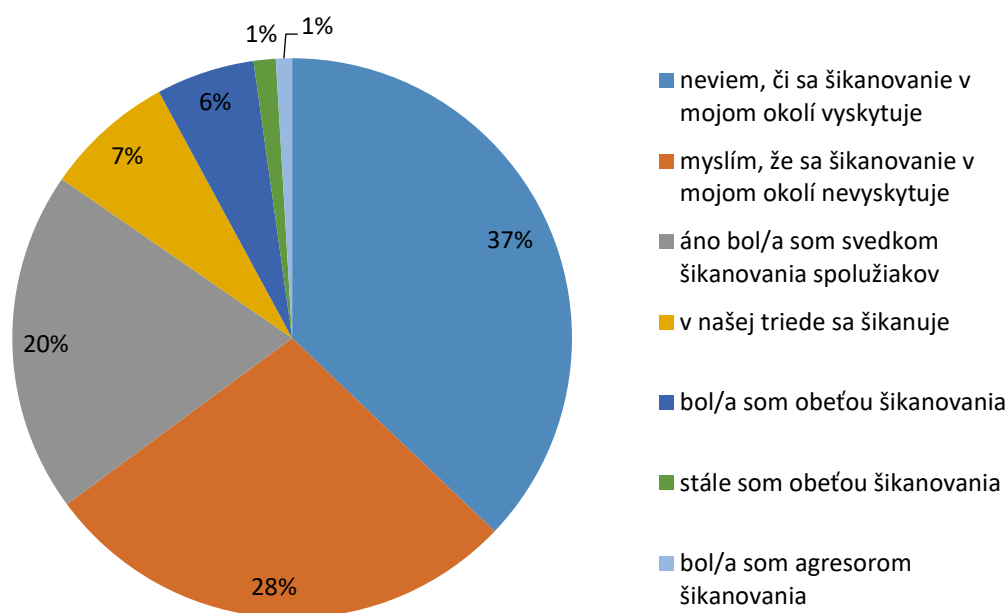
Analýza jednotlivých domén prieskumu

V rámci analýzy jednotlivých domén prieskumu sú zhromaždené údaje spracované a prezentované formou prehľadových tabuliek k jednotlivým skúmaným otázkam, nadväzujúcou grafickou interpretáciou výsledku a slovnou interpretáciou kľúčových zistení.

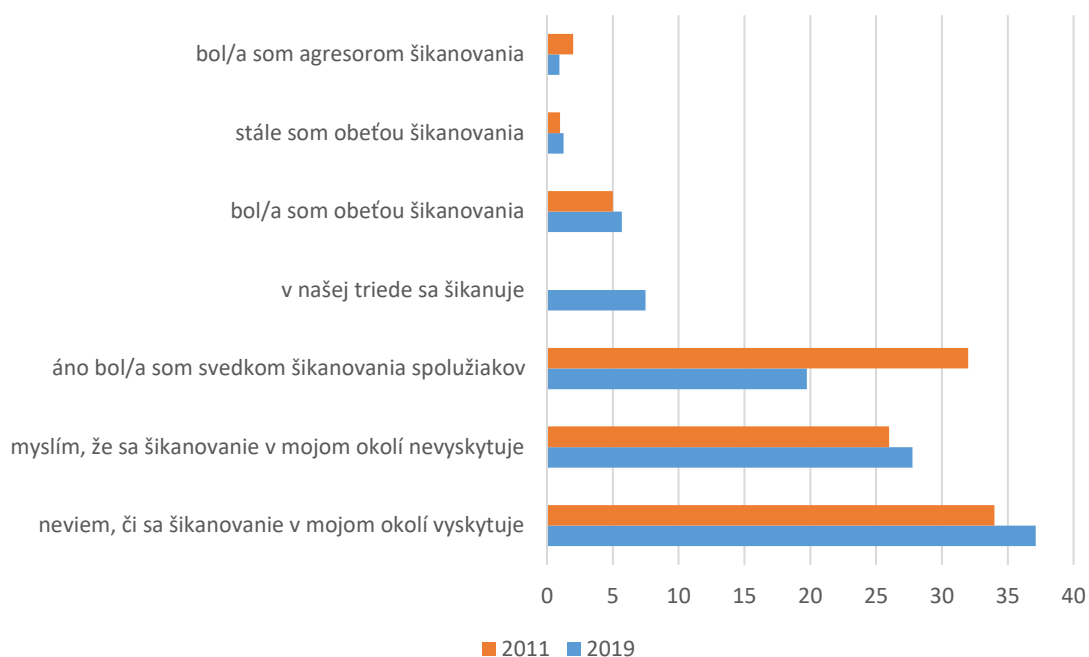
V rámci jednotlivých domén sme pripravili v tabuľkovej aj grafickej interpretácii aj porovnanie s percentuálnymi výsledkami zistenými v rámci prieskumu, ktorý bol realizovaný v roku 2011. Nakoľko však daný prieskum bol realizovaný len na základných školách v meste Lučenec je porovnanie akceptovateľné len ako naznačenie trendov vývoja prevencie.

Šikanovanie

Existuje vo Vašej škole šikanovanie?	Celkom	%	Prieskum 2011 %
neviem, či sa šikanovanie v mojom okolí vyskytuje	555	37	34
myslím, že sa šikanovanie v mojom okolí nevyskytuje	415	28	26
áno bol/a som svedkom šikanovania spolužiakov	295	20	32
v našej triede sa šikanuje	112	7	
bol/a som obeťou šikanovania	85	6	5
stále som obeťou šikanovania	19	1	1
bol/a som agresorom šikanovania	14	1	2
Celkový súčet	1 495		

Porovnanie prieskumov 2011 - 2019

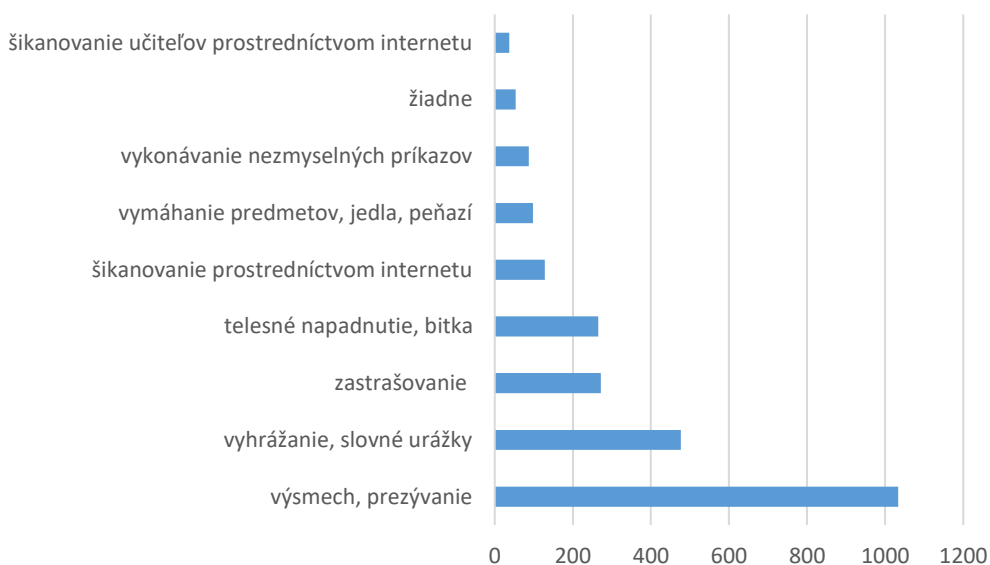

Interpretácia kľúčových zistení:

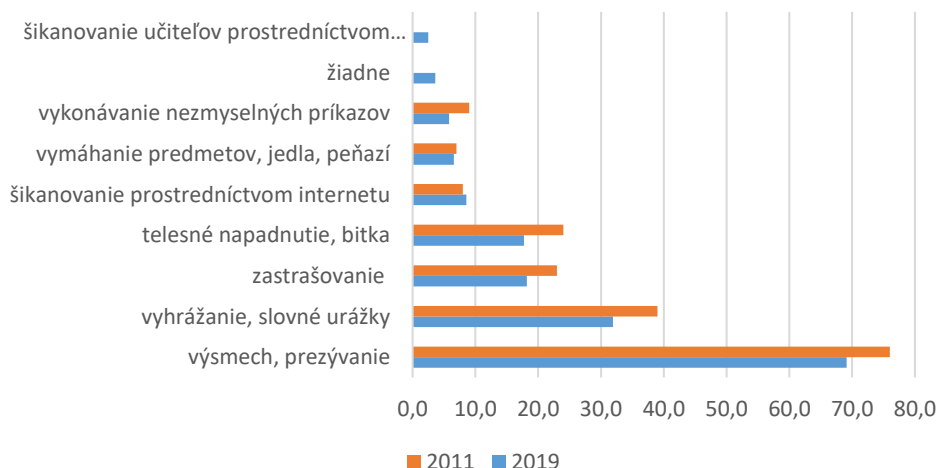
Celkový trend viditeľný pri štyroch alternatívach odpovedí indikuje, že šikanovanie v rôznych jeho formách je stále prítomným sociálno-patologickým javom.

Formy šikanovania, s ktorými sa žiaci stretli

Formy šikanovania	Celkom	%	Prieskum 2011 %
výsmech, prezývanie	1033	69,1	76,0
vyhrážanie, slovné urážky	477	31,9	39,0
zастраšovanie	272	18,2	23,0
telesné napadnutie, bitka	265	17,7	24,0
šikanovanie prostredníctvom internetu	128	8,6	8,0
vymáhanie predmetov, jedla, peňazí	98	6,6	7,0
vykonávanie nezmyselných príkazov	87	5,8	9,0
žiadne	54	3,6	
šikanovanie učiteľov prostredníctvom internetu	37	2,5	

Porovnanie prieskumov 2011 - 2019

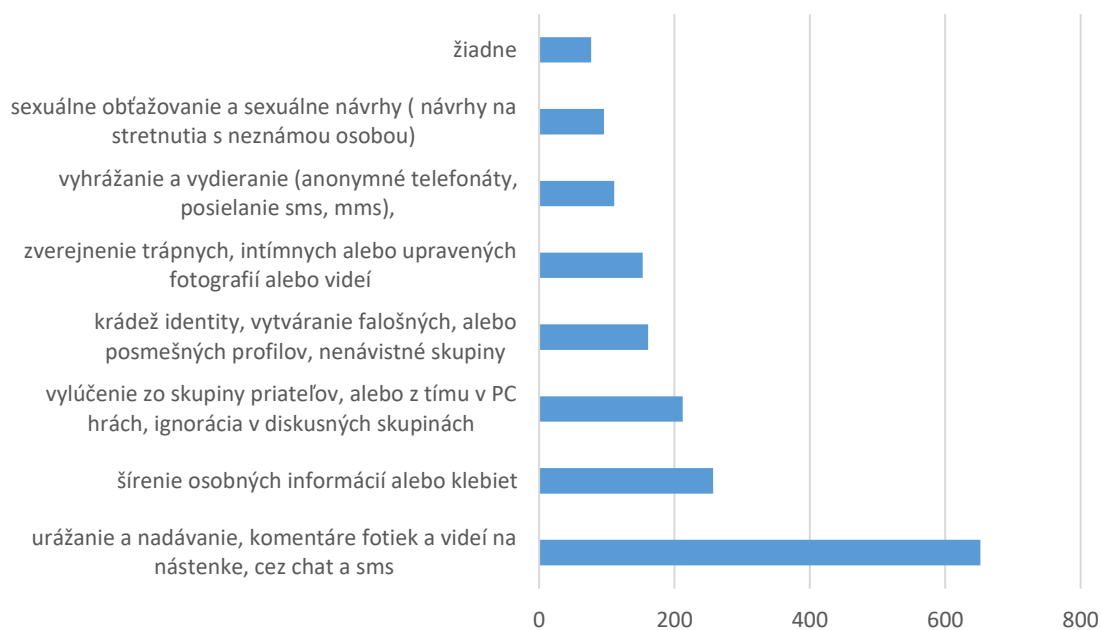

Interpretácia kľúčových zistení:

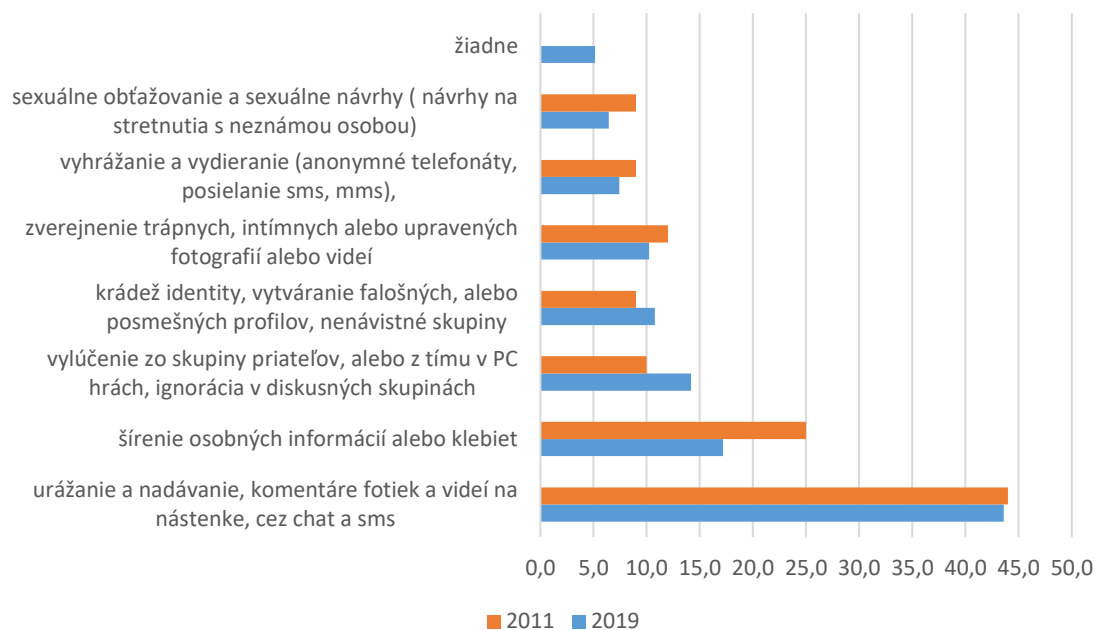
Dominantnou formou šikanovania je naďalej forma výsmechu a prezývania (1.033 žiakov – 69,1%), pričom nezanedbateľnú úroveň indikoval prieskum aj u agresívnejších foriem až po úroveň telesných napadnutí. Zaujímavým zistením je znalosť o pomerne novom fenoméne – šikanovanie pedagógov prostredníctvom internetových služieb (diskusné skupiny sociálnych sietí, šírenie fotografií, videonímkov).

Formy šikanovania prostredníctvom internetu, s ktorými sa najčastejšie žiaci stretli

Formy šikanovania	Celkom	%	Prieskum 2011 %
urážanie a nadávanie, komentáre fotiek a videí na nástenke, cez chat a sms	652	43,6	44,0
šírenie osobných informácií alebo klebiet	257	17,2	25,0
vylúčenie zo skupiny priateľov, alebo z tímu v PC hrách, ignorácia v diskusných skupinách	212	14,2	10,0
krádež identity, vytváranie falošných, alebo posmešných profilov, nenávisťné skupiny	161	10,8	9,0
zverejnenie trápnych, intímnych alebo upravených fotografií alebo videí	153	10,2	12,0
vyhrážanie a vydieranie (anonymné telefonáty, posielanie sms, mms),	111	7,4	9,0
sexuálne obťažovanie a sexuálne návrhy (návrhy na stretnutia s neznámou osobou)	96	6,4	9,0
žiadne	77	5,2	

Porovnanie prieskumov 2011 - 2019

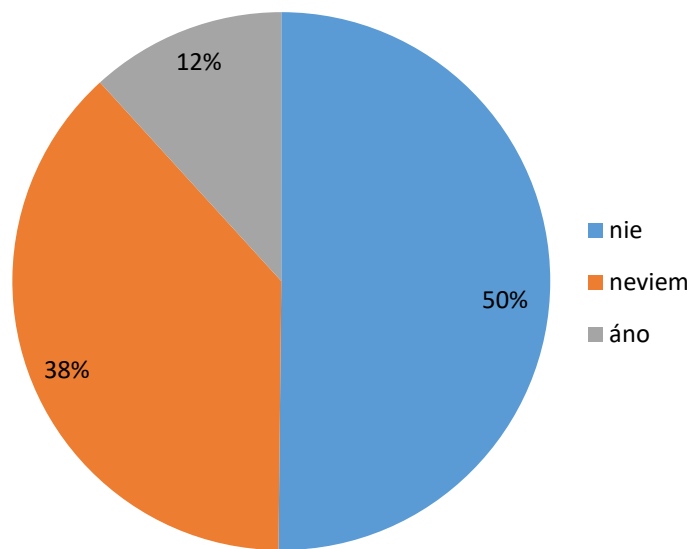

Interpretácia kľúčových zistení:

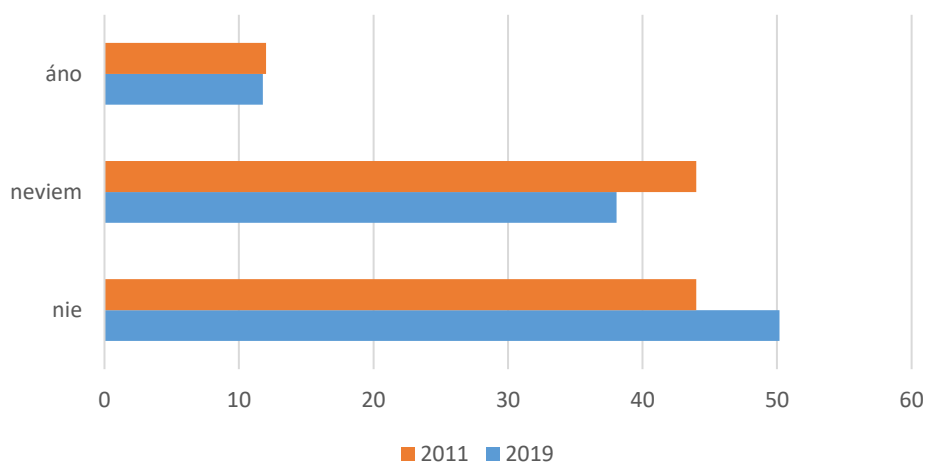
Zistenia poukazujú na jednoznačne identifikovaný fenomén kyberšikany vo všetkých rozšírených formách. Zistenia poukazujú na nízky stupeň bezpečnostného povedomia, ktoré síce môže byť v praxi identifikovateľné na teoretickej úrovni, avšak zistenia z prieskumu v komparácii s praktickými skúsenosťami preukazujú zásadný deficit „zažitých“ bezpečnostných návykov pri využívaní IKT.

Sexuálne zneužívanie

Myslíte si, že problém sexuálneho zneužívania detí sa týka aj Vášho okolia?	Celkom	%	Prieskum 2011 %
nie	750	50	44
neviem	569	38	44
áno	176	12	12
Celkový súčet	1 495		

Porovnanie prieskumov 2011 - 2019

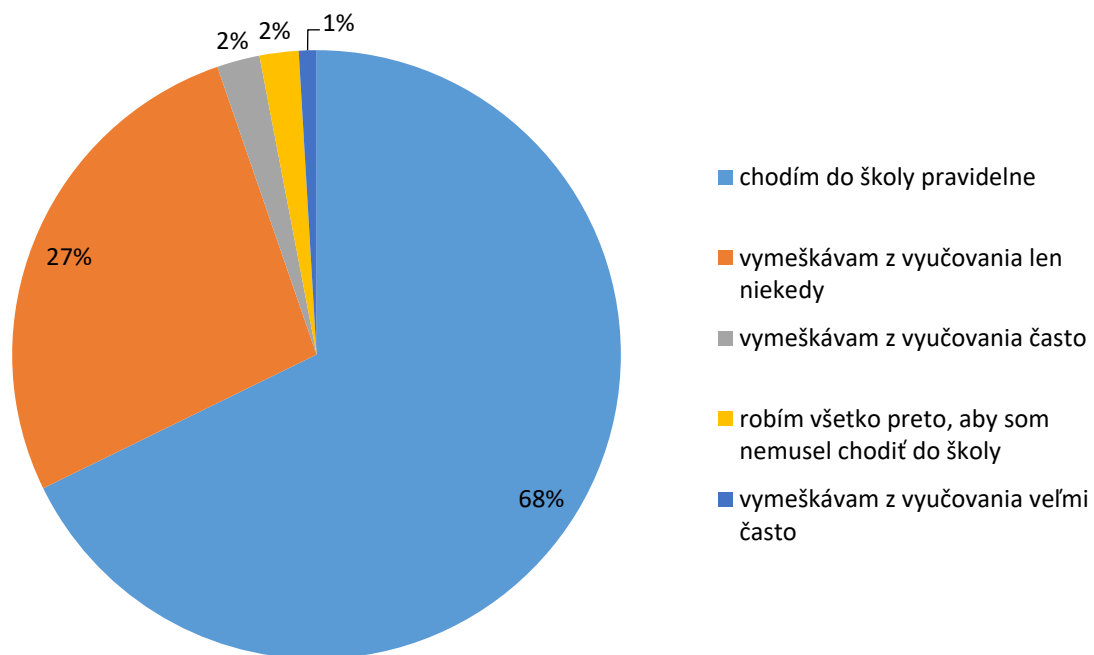

Interpretácia kľúčových zistení

176 žiakov (11,8%) – identifikuje potenciálne riziko sexuálneho zneužívania detí v našom regióne, čo poukazuje na zvýšenú požiadavku identifikácie tohto javu a zvyšovania povedomia správneho postupu v situácií možného výskytu takéhoto javu (obeť/svedok).

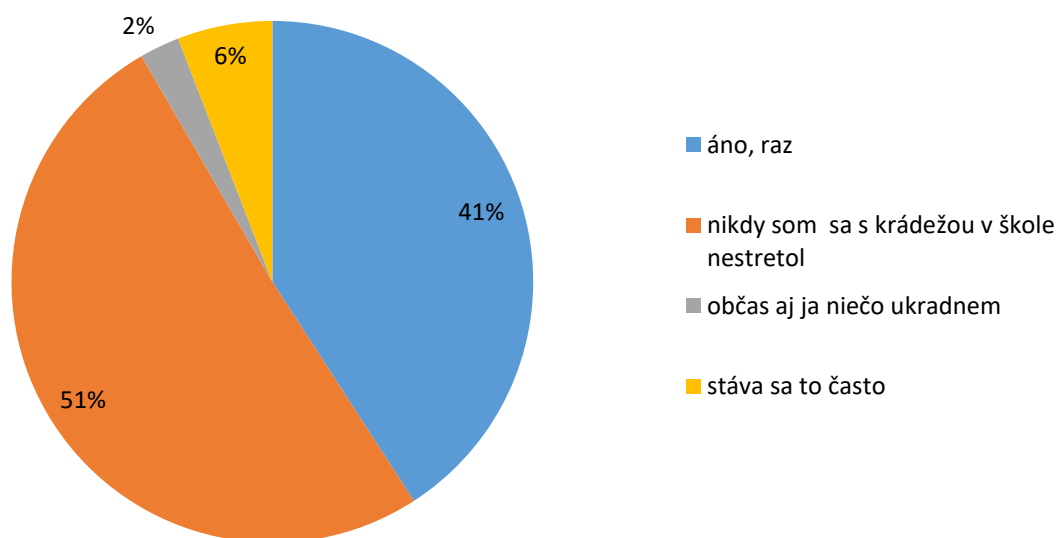
Školská dochádzka

Aký máte vzťah k školskej dochádzke?	Celkom	%	Prieskum 2011 %
chodím do školy pravidelne	1013	68	70
vymeškávam z vyučovania len niekedy	403	27	26
vymeškávam z vyučovania často	34	2	2
robím všetko preto, aby som nemusel chodiť do školy	31	2	1
vymeškávam z vyučovania veľmi často	14	1	1
Celkový súčet	1 495		

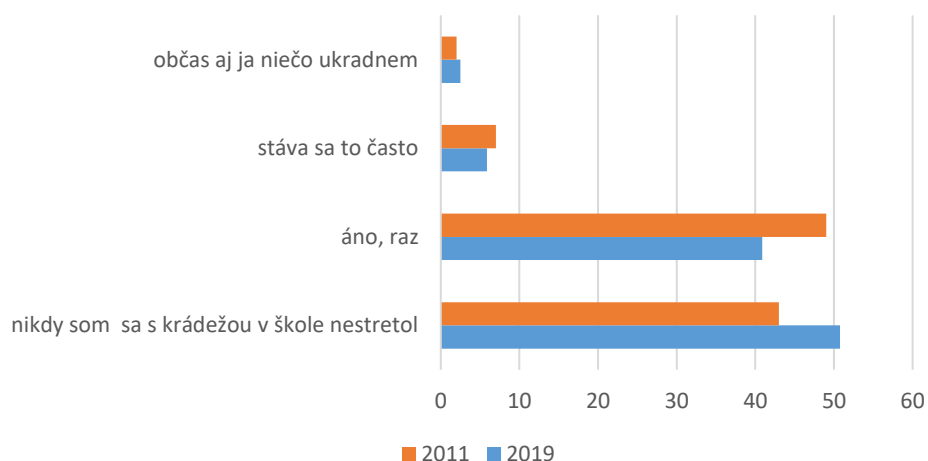

Majetková kriminalita – krádeže

Stalo sa Vám niekedy, že sa Vám niečo ukradol v škole?	Celkom	Prieskum	
		%	2011 %
nikdy som sa s krádežou v škole nestretol	759	51	43
áno, raz	611	41	49
stáva sa to často	88	6	7
občas aj ja niečo ukradnem	37	2	2
Celkový súčet	1 495		

Porovnanie Prieskumov 2011 - 2019

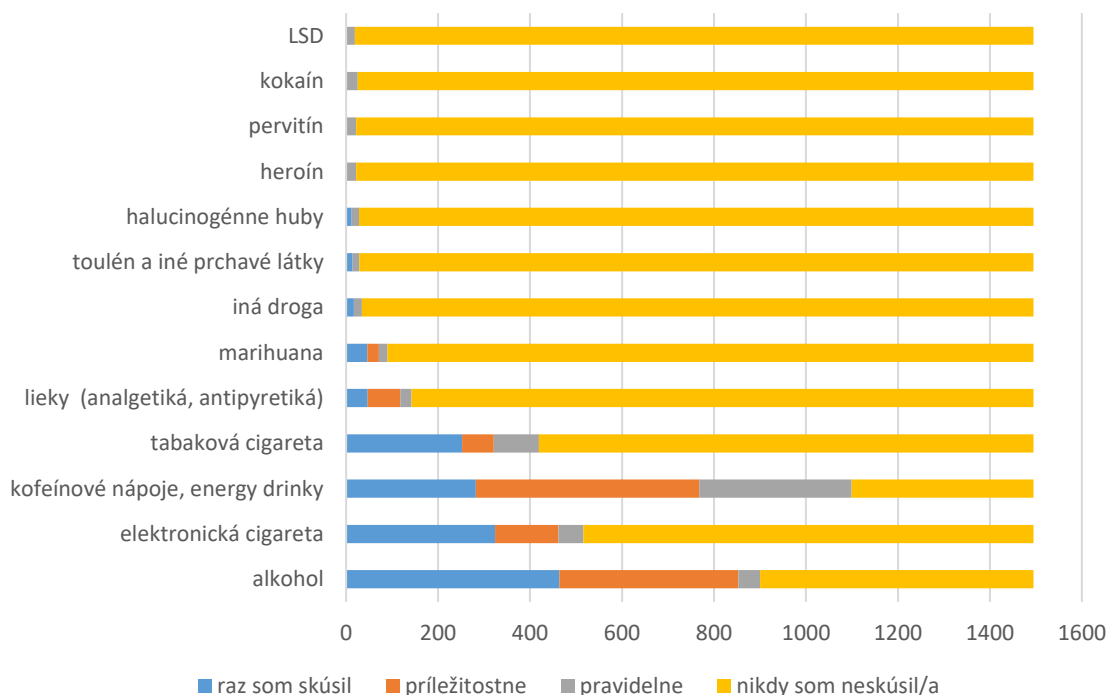
Interpretácia kľúčových zistení:

Majetková kriminalita je podľa zistení prieskumu stále prítomným problémom v živote základných škôl a z porovnania prieskumov je zrejmé, že má klesajúcu tendenciu.

Drogy, návykové látky, prekursorzy

Konzumácia drog a ich frekvencia užitia

DROGA	raz som skúsil	príležitostne	pravidelne	nikdy som neskúsil/a
alkohol	464	389	47	595
elektronická cigareta	324	138	54	979
kofeínové nápoje, energy drinky	282	486	331	396
tabaková cigareta	252	69	98	1076
lieky (analgetiká, antipyretiká)	47	71	24	1353
marihuana	46	25	19	1405
iná droga	17	0	17	1461
toulén a iné prchavé látky	14	0	15	1466
halucinogénne huby	12	0	16	1467
heroín	0	0	22	1473
pervitín	0	0	22	1473
kokaín	0	0	25	1470
LSD	0	0	19	1476

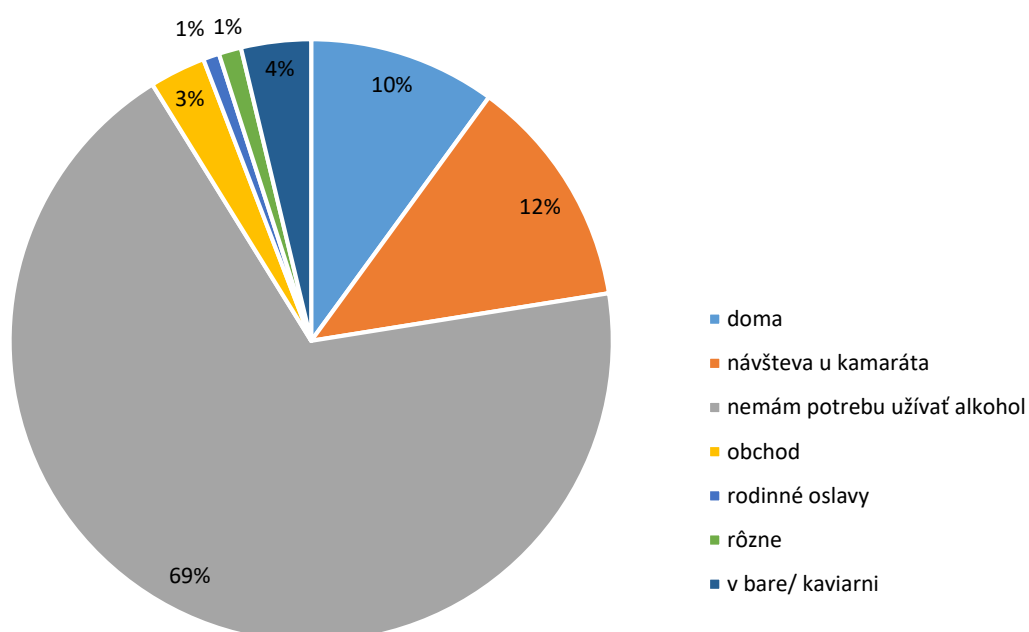
Interpretácia kľúčových zistení:

Prieskum poukazuje na jasnú dominanciu spotreby alkoholu a energy nápojov. V porovnaní s predošlým obdobím pribúda nový fenomén – elektronická cigareta. Je predpokladateľné, že v kategórii elektronická cigareta sa jedná o experimentovanie v porovnaní s tabakovou cigaretou, kde dominanciu predstavuje pravidelné užívanie.

Prieskum indikuje vysoký počet experimentujúcich ale rovnako aj pravidelných užívateľov vo vzťahu k vekovej kategórii tvrdých drog najmä kokaínu. Zároveň prieskum potvrdil predpoklady z terénnej práce o výskyte konzumácie toulénu a iných prchavých látok, čo indikuje zvýšenú požiadavku na venovanie preventívnej činnosti tomuto javu.

Zdroje prístupu k alkoholu (droge)

Najčastejšie sa dostanem k alkoholu	Celkom
nemám potrebu užívať alkohol	1027
návšteva u kamaráta	186
doma	150
v bare/ kaviarni	56
obchod	45
rôzne	18
rodinné oslavy	13
Celkový súčet	1 495

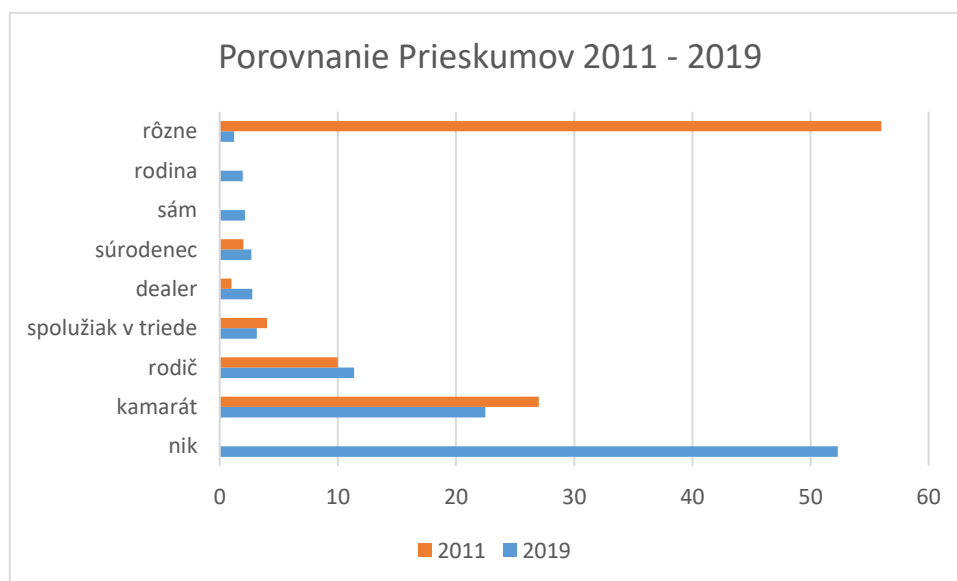
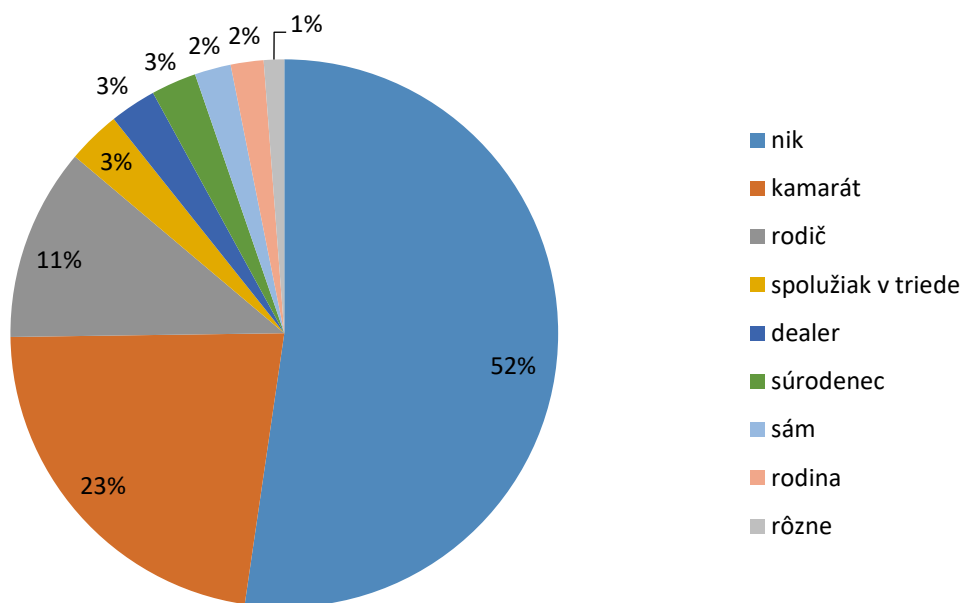

Interpretácia kľúčových zistení:

Prieskum poukazuje, že najčastejším možným zdrojom prístupu k alkoholu je návšteva kamaráta a domáce prostredie (rodina). Nezanedbateľným je zistenie prístupu danej vekovej skupiny k alkoholu v predajnej sieti (obchod) a prístup do pohostinných zariadení.

Prvé stretnutie s alkoholom

Kto Vás prvýkrát ponúkol drogou (alkoholom)?	Celkom	%	Prieskum 2011 %
nik	782	52	-
kamarát	336	22	27
rodič	170	11	10
spolužiak v triede	47	3	4
dealer	41	3	1
súrodenec	40	3	2
sám	32	2	-
rodina	29	2	-
rôzne	18	1	56
Celkový súčet	1 495		

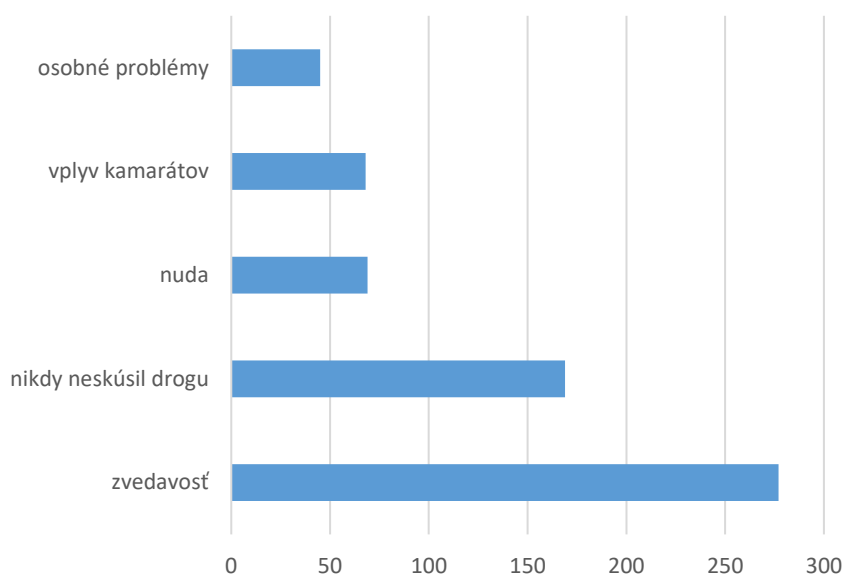

Interpretácia kľúčových zistení:

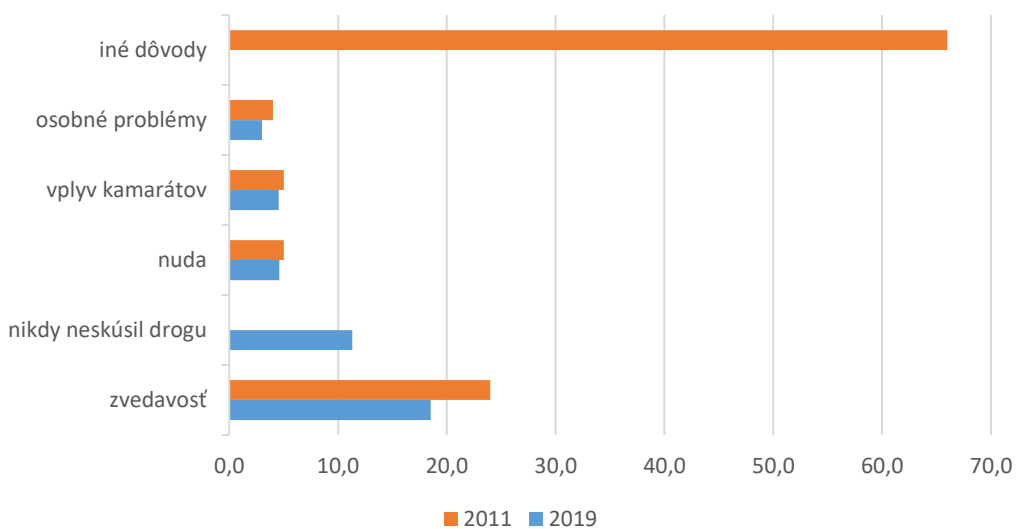
Z predchádzajúcich zistení je zrejmé, že prvý kontakt s alkoholom majú respondenti v rámci kamarátskych vzťahov. Zarážajúcim je zistenie konania rodičov – ponúknutie alkoholu dieťaťu.

Dôvody „vyskúšania“ drogy

Prečo ste skúšali drogu?	Celkom	%	Prieskum 2011 %
zvedavosť	277	18,5	24,0
nikdy neskúsil drogu	169	11,3	-
nuda	69	4,6	5,0
vplyv kamarátov	68	4,5	5,0
osobné problémy	45	3,0	4,0
iné dôvody	-	-	66,0

Porovnanie Prieskumov 2011 - 2019

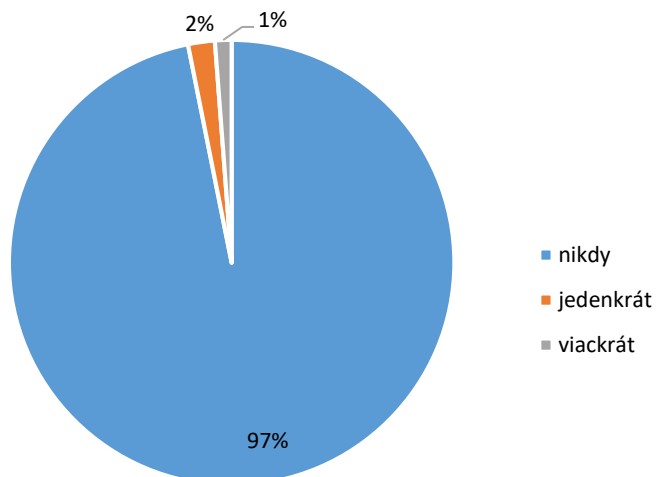

Interpretácia kľúčových zistení:

Výsledky prieskumu preukazujú, že prvotným motivátorom odskúšania drogy je stále (aj v porovnaní s predchádzajúcim prieskumom) zvedavosť. Nezanedbateľným motivátorom je tiež vplyv kamarátov.

Kontakt s preventívnymi kontrolami MsP

Stalo sa Vám už, že Vás zastavila mestská polícia v Lučenci a dala Vám "fúkat" (vo Vašom dychu bol prítomný alkohol)?	Celkom
nikdy	1448
jedenkrát	29
viackrát	18
Celkový súčet	1 495

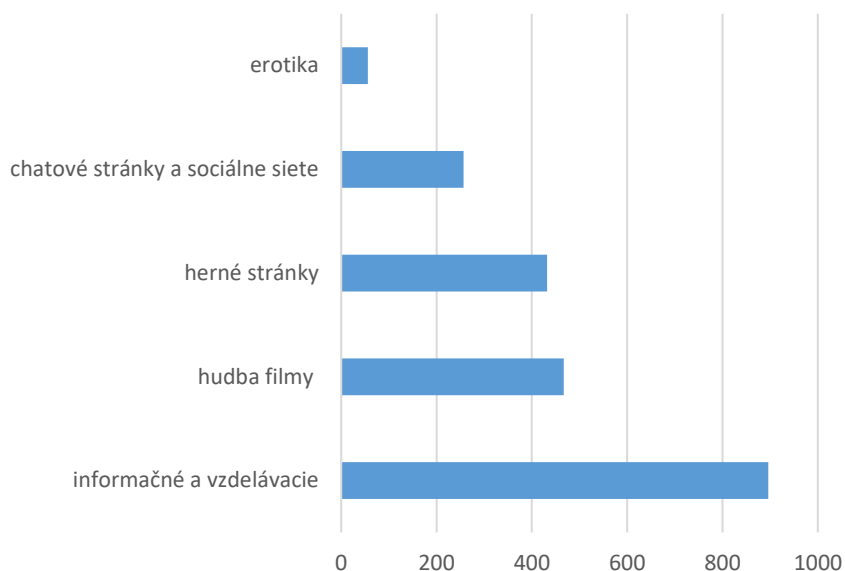
Interpretácia kľúčových zistení:

Výsledky danej domény jasne potvrdzujú predchádzajúce zistenia o prístupe mladistvých ku konzumácií alkoholických nápojov na verejnosti (kaviarne, reštaurácie, bary).

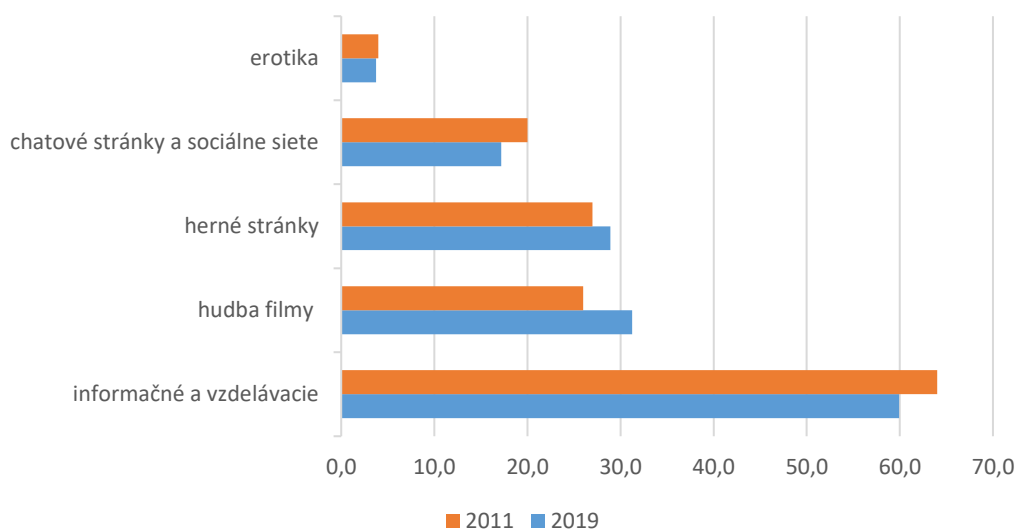
Využívanie internetu

Návštevnosť internetových stránok a služieb v školskom prostredí

Internetové stránky	Celkom	%	Prieskum 2011 %
informačné a vzdelávacie	896	59,9	64,0
hudba filmy	467	31,2	26,0
herné stránky	432	28,9	27,0
chatové stránky a sociálne siete	257	17,2	20,0
erotika	56	3,7	4,0

Porovnanie Prieskumov 2011 - 2019

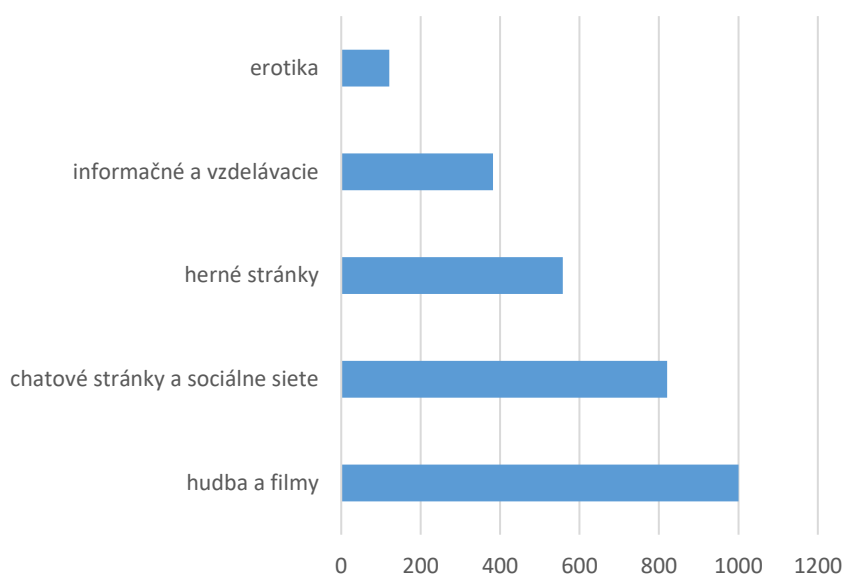

Interpretácia kľúčových zistení:

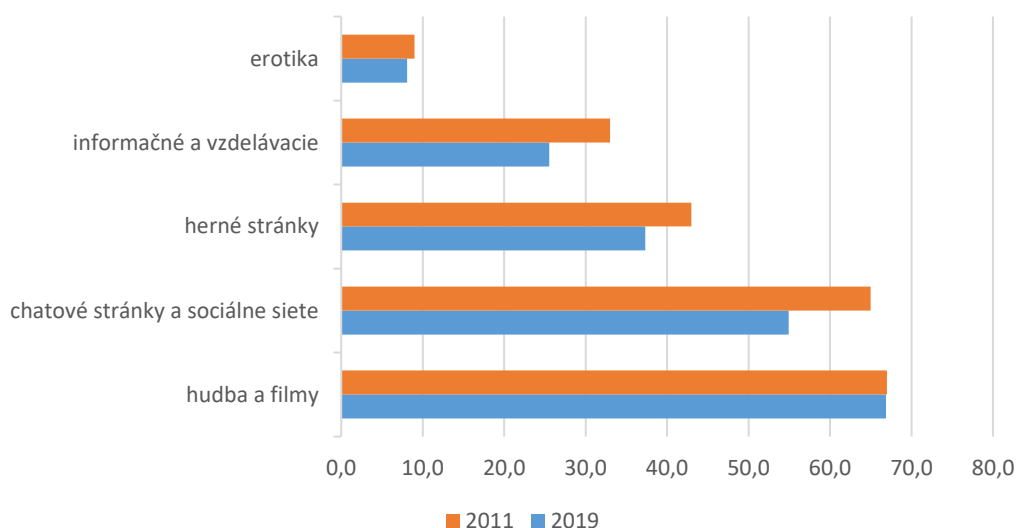
Dominantným využívaným internetovým obsahom v rámci vyučovacieho procesu sú web stránky orientované na informačný a vzdelávací obsah. Prístup k stránkam orientovaným na zábavu resp. sociálne siete poukazujú na rezervy v riadení prístupu k obsahu zo školských počítačov (školskej počítačovej siete).

Návštevnosť internetových stránok a služieb vo voľnom čase

Kategória osobných údajov	Celkom	%	Prieskum 2011 %
hudba a filmy	1000	66,9	67,0
chatové stránky a sociálne siete	821	54,9	65,0
herné stránky	558	37,3	43,0
informačné a vzdelávacie	382	25,6	33,0
erotika	121	8,1	9,0

Porovnanie Prieskumov 2011 - 2019

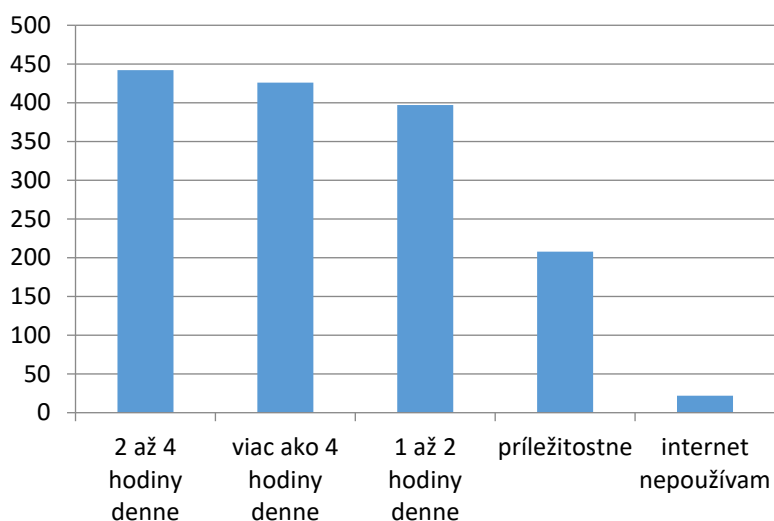
Interpretácia kľúčových zistení:

Prieskumom identifikovaná dominancia využívania hudobných a zábavných portálov indikuje reálnu potrebu zahrnutia tém autorského práva a základných princípov kritického myslenia (s ohľadom najmä na nevhodný obsah) pri využívaní služieb tejto kategórie internetových stránok.

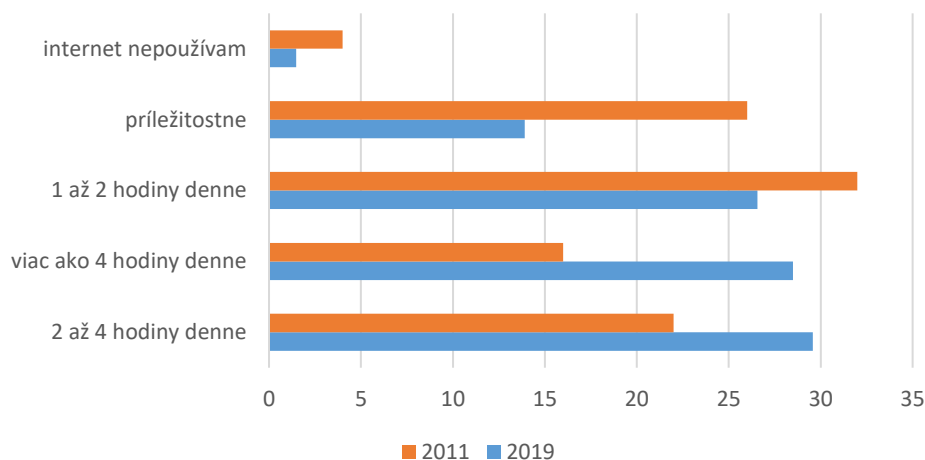
Vysoké zastúpenie využívania sociálnych sietí pri zohľadnení výsledkov otázok súvisiacich so zverejňovaním osobných údajov a vekovej skladby respondentov otvára v rámci prevencie témy prístupu na sociálne siete v rozpore s právnymi požiadavkami používateľov (obvykle 13 rokov) a rovnako základných znalostí a návykov v oblasti ochrany identity (osobných údajov).

Čas strávený na internete

Koľko času stráviš denne na internete?	Celkom	%	Prieskum 2011 %
2 až 4 hodiny denne	442	30	22
viac ako 4 hodiny denne	426	28	16
1 až 2 hodiny denne	397	27	32
príležitostne	208	14	26
internet nepoužívam	22	1	4
Celkový súčet	1 495		

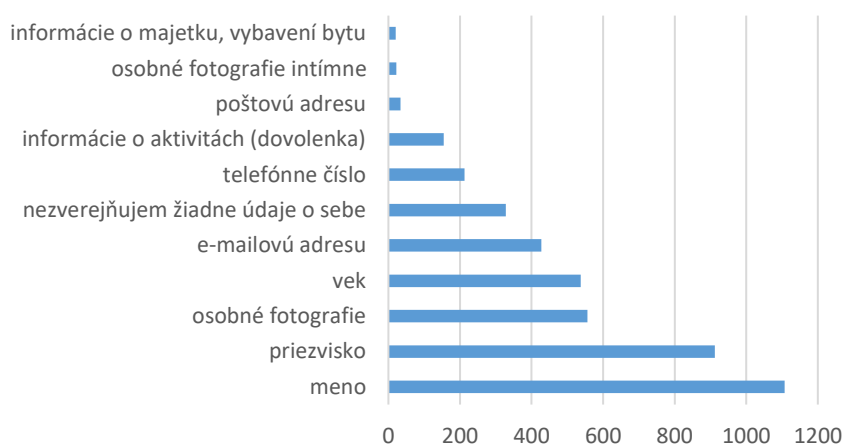

Porovnanie prieskumov 2011 - 2019

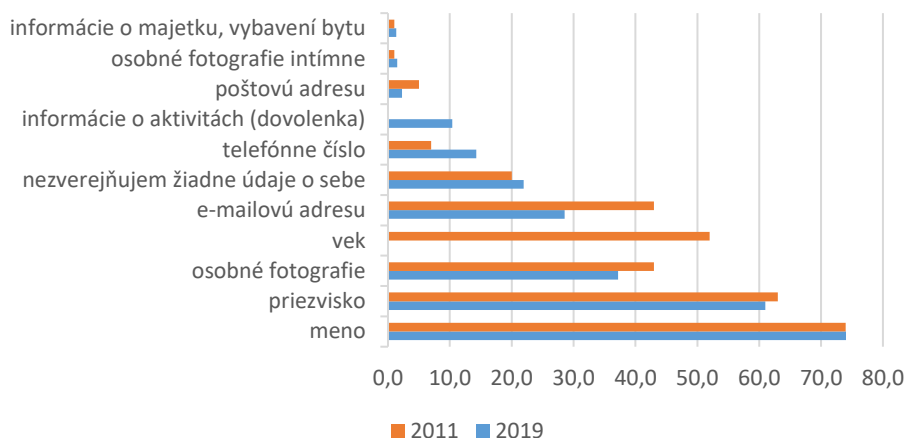

Zverejňovanie osobných údajov na sociálnych sieťach a iných portáloch

Kategória osobných údajov	Celkom	%	Prieskum 2011 %
meno	1107	74,0	74,0
priezvisko	912	61,0	63,0
osobné fotografie	556	37,2	43,0
vek	537	35,9	52,0
e-mailovú adresu	427	28,6	43,0
nezverejňujem žiadne údaje o sebe	328	21,9	20,0
telefónne číslo	213	14,2	7,0
informácie o aktivitách (dovolenka)	155	10,4	0,0
poštovú adresu	34	2,3	5,0
osobné fotografie intímne	22	1,5	1,0
informácie o majetku, vybavení bytu	20	1,3	1,0

Porovnanie Prieskumov 2011 - 2019

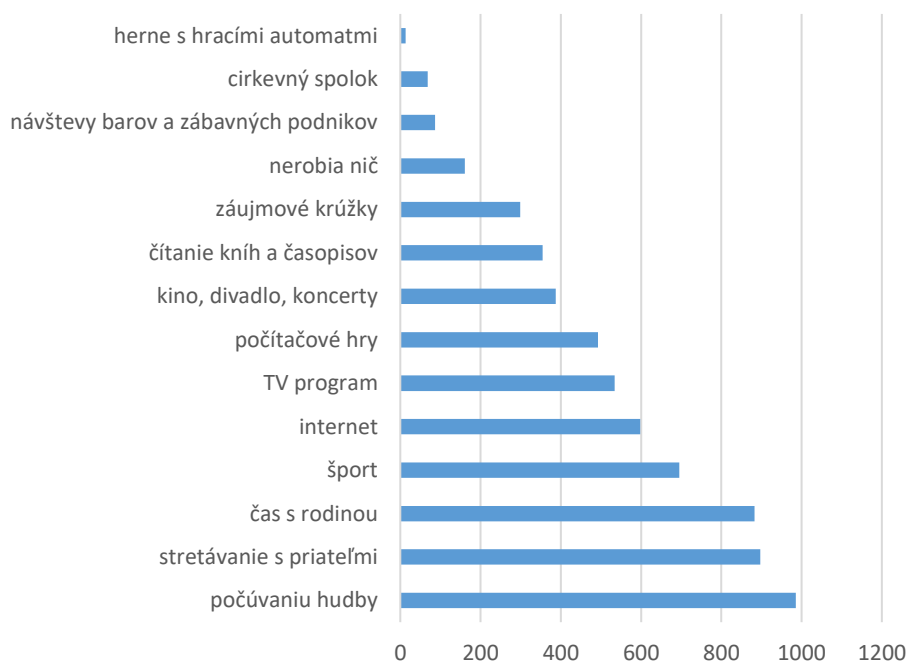

Interpretácia kľúčových zistení:

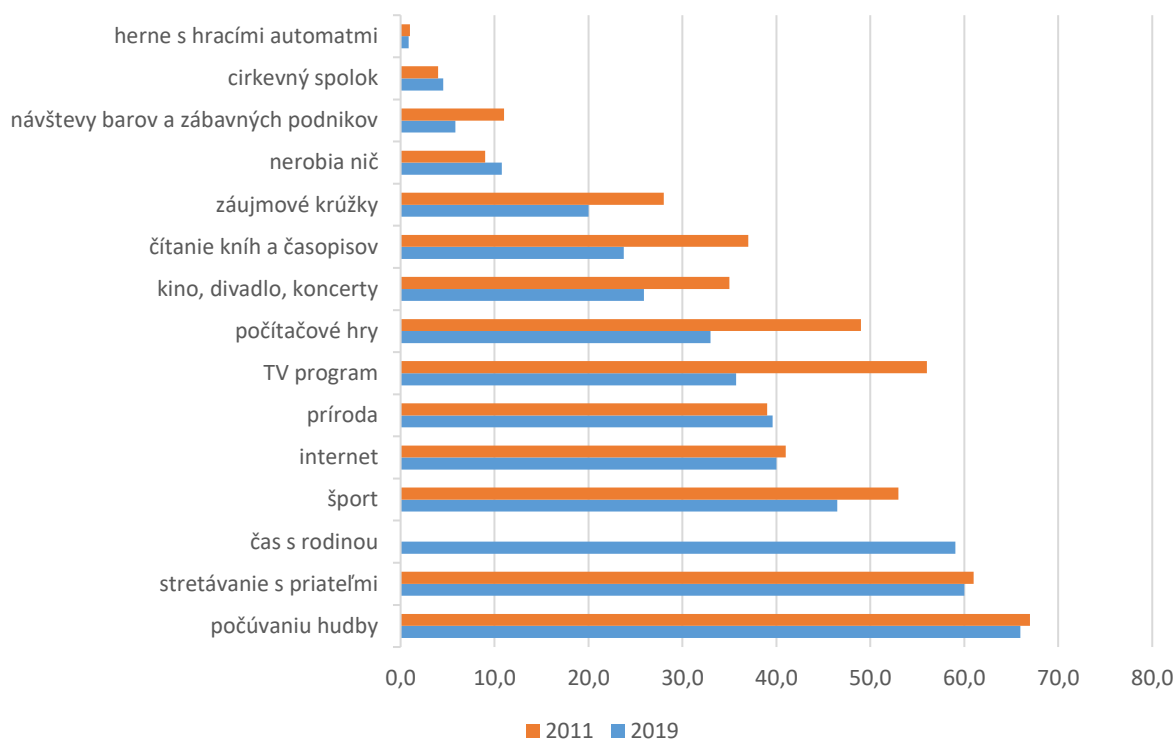
Skladba kategórií osobných údajov, ktoré sú žiaci „ochotní zverejňovať (sprístupňovať)“ v rámci rôznych internetových služieb často výmenou za nevýznamné benefity opätovne poukazuje na neznalosť základných princípov narábania s osobnými údajmi pri využívaní internetových služieb vrátane rizík. Vývoj nepoukazuje na zásadné zmeny v porovnaní s prieskumom 2011 – čo indikuje, že v danej doméne nedošlo k zásadnej zmene budovania bezpečnostného povedomia.

Voľný čas

Voľnočasové aktivity	Celkom	%	Prieskum 2011 %
počúvaníu hudby	986	66,0	67,0
stretávanie s priateľmi	897	60,0	61,0
čas s rodinou	883	59,1	-
šport	695	46,5	53,0
internet	598	40,0	41,0
príroda	592	39,6	39,0
TV program	534	35,7	56,0
počítačové hry	493	33,0	49,0
kino, divadlo, koncerty	387	25,9	35,0
čítanie kníh a časopisov	355	23,7	37,0
záujmové krúžky	299	20,0	28,0
nerobia nič	161	10,8	9,0
návštevy barov a zábavných podnikov	87	5,8	11,0
cirkevný spolok	68	4,5	4,0
herne s hracími automatmi	13	0,9	1,0

Porovnanie Prieskumov 2011 - 2019

Interpretácia kľúčových zistení:

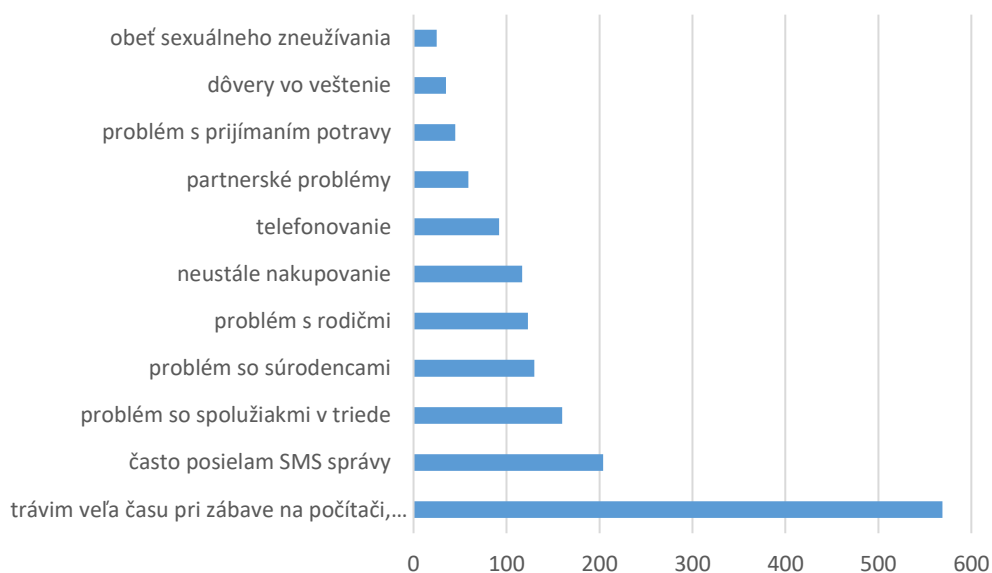
Ako zásadne negatívny jav prieskum preukázal tendenciu trávenia voľného času v zábavných podnikoch (87 – 5,8% respondentov) a herní s výhernými automatmi (13 – 0,9% respondentov).

Ostatné odpovede boli s nízkym percentuálnym výskytom: hrám sa so svojím miláčikom, robím sliz, robím tik tok, sex, domáce práce, bozkávanie.

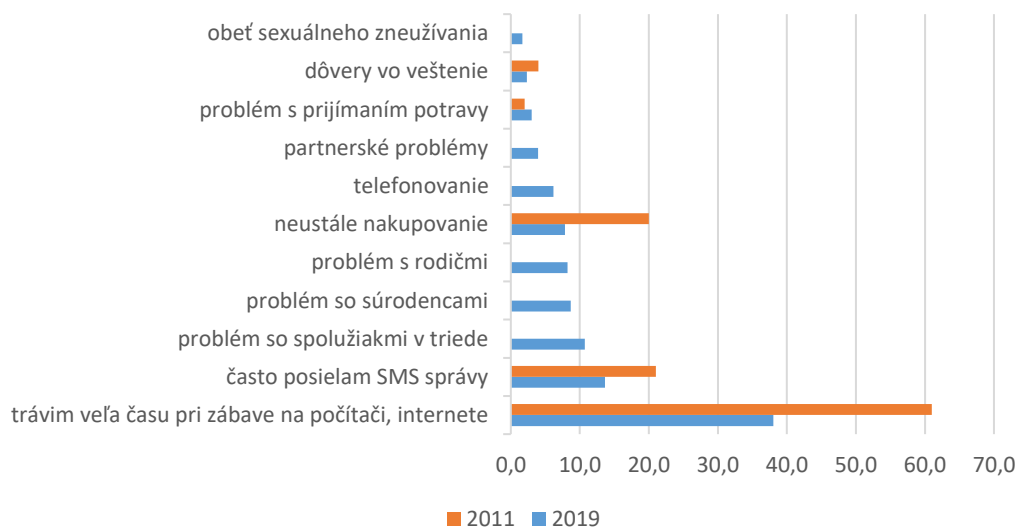
Problémy a ich riešenie

Identifikácia vlastných problémov

Problémy	Celkom	%	Prieskum 2011 %
trávim veľa času pri zábave na počítači, internete	569	38,1	61,0
často posielam SMS správy	204	13,6	21,0
problém so spolužiakmi v triede	160	10,7	-
problém so súrodencami	130	8,7	-
problém s rodičmi	123	8,2	-
neustále nakupovanie	117	7,8	20,0
telefonovanie	92	6,2	-
partnerské problémy	59	3,9	-
problém s prijímaním potravy	45	3,0	2,0
dôvery vo veštenie	35	2,3	4,0
obeť sexuálneho zneužívania	25	1,7	-

Porovnanie Prieskumov 2011 - 2019

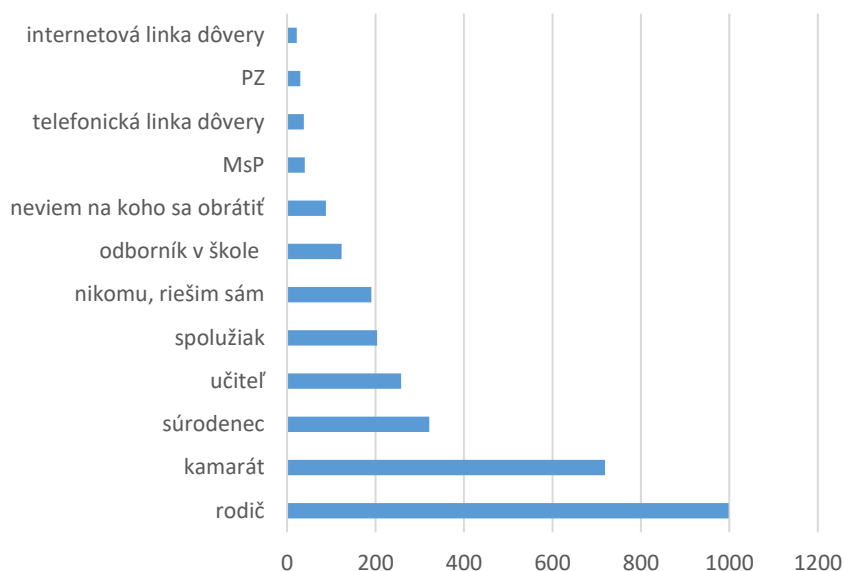
Interpretácia kľúčových zistení:

Dominantným zistením je sebareflexia respondentov v ktorej sami hodnotia objem času stráveného pri počítači ako vysoký a problematický. Ďalšie zistenia potvrdzujú nadmerné používanie mobilných telefónov.

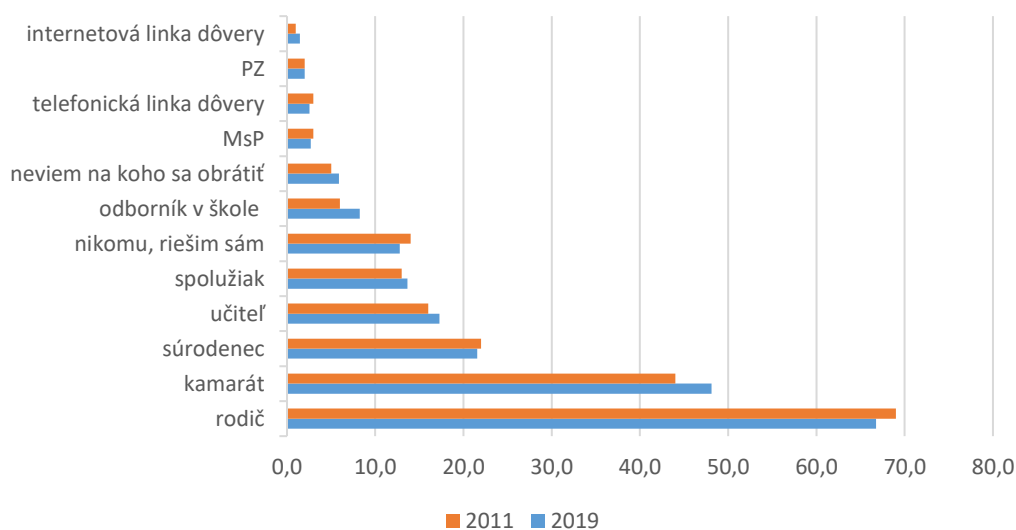
Respondenti v prieskume indikujú problémy so spolužiakmi v triede súrodencami resp. s rodičmi.

Žiaci by sa so svojimi problémami zdôverili najmä

Komu sa zdôveríš?	Celkom	%	Prieskum 2011 %
rodič	998	66,8	69,0
kamarát	719	48,1	44,0
súrodenec	322	21,5	22,0
učiteľ	258	17,3	16,0
spolužiak	204	13,6	13,0
nikomu, riešim sám	191	12,8	14,0
odborník v škole	123	8,2	6,0
neviem na koho sa obrátiť	88	5,9	5,0
MsP	40	2,7	3,0
telefonická linka dôvery	38	2,5	3,0
PZ	30	2,0	2,0
internetová linka dôvery	22	1,5	1,0

Porovnanie Prieskumov 2011 - 2019

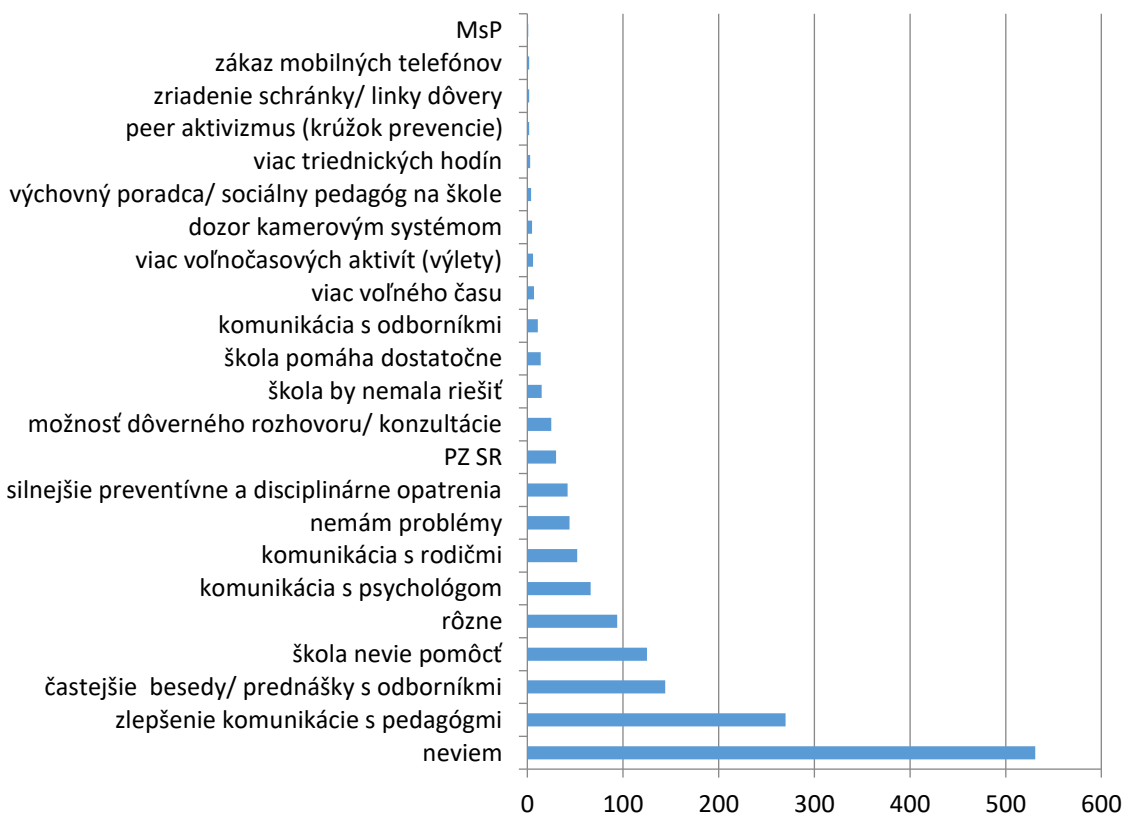

Interpretácia kľúčových zistení:

Daná otázka umožňovala viacnásobné odpovede – cieľom bola identifikácia reálneho stavu, či žiaci poznajú správne postupy pri identifikácii rizikového stavu a hľadani pomoci. Zároveň bola snaha identifikovať, či voči stavu zameranému prieskumom v roku 2011 došlo k zmene vo vnímaní učiteľa ako komunikátora riešenia problémov resp. či došlo k zníženiu javu kedy žiak základnej školy má tendenciu riešiť problém sám resp. nevie kam sa obrátiť. Prieskum poukazuje, že zásadný posun nenastal.

Iné zistenia v zanedbateľnom počte: starým rodičom, priznanie teenagerov, psychológovi ale nie na škole, frajerke, tete, vodcovi gangu.

Čo si myslíte ako by mohla Vaša škola pomôcť pri riešení Vašich problémov (alebo problémov Vašich spolužiakov)	Celkom
neviem	531
zlepšenie komunikácie s pedagógmi	270
častejšie besedy/ prednášky s odborníkmi	144
škola nevie pomôcť	125
rôzne	94
komunikácia s psychológom	66
komunikácia s rodičmi	52
nemám problémy	44
silnejšie preventívne a disciplinárne opatrenia	42
PZ SR	30
možnosť dôverného rozhovoru/ konzultácie	25
škola by nemala riešiť	15
škola pomáha dostatočne	14
komunikácia s odborníkmi	11
viac voľného času	7
viac voľnočasových aktivít (výlety)	6
dozor kamerovým systémom	5
výchovný poradca/ sociálny pedagóg na škole	4
viac triednických hodín	3
peer aktivizmus (krúžok prevencie)	2
zriadenie schránky/ linky dôvery	2
zákaz mobilných telefónov	2
MsP	1
Celkový súčet	1 495

Interpretácia kľúčových zistení

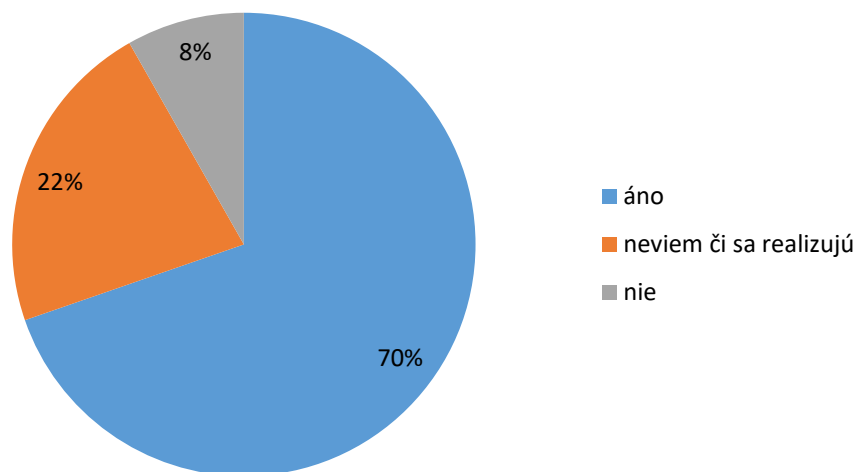
Z kategorizovaných námetov od žiakov (doplňovaných do prieskumu vlastnými slovami bez možnosti výberu z pripravených alternatív) vyplynuli nasledovné možné trendy skvalitňovania preventívneho pôsobenia.

- viac sa rozprávať a komunikovať – dominanciu námetov od žiakov tvorí požiadavka skvalitnenia komunikačných možností pedagóg-žiak (pedagóg-žiak-rodič) najmä so zámerom možnosti zachovania dôvernosti riešeného problému a so zapojením externých odborníkov v rámci konzultačnej podpory,
- rozvíjanie počtu a tém besied, prednášok a stretnutí s odborníkmi na rôzne témy prevencie,
- prísnejšie disciplinárne opatrenia pre žiakov,
- zvýšenie počtu triednických hodín.

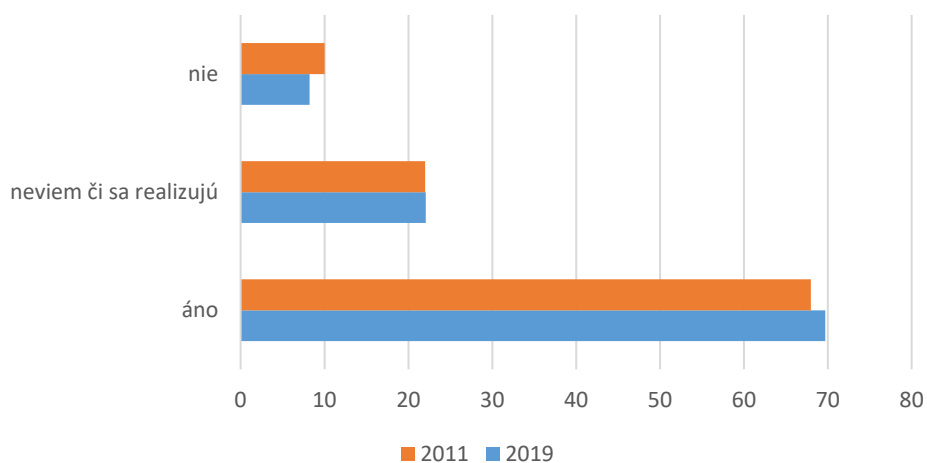
Preventívne aktivity

Realizácia preventívnych aktivít na školách

Realizujú sa na Vašej škole aktivity prevencie?	Celkom	%	Prieskum 2011 %
áno	1042	70	68
neviem či sa realizujú	330	22	22
nie	123	8	10
Celkový súčet	1 495		

Porovnanie prieskumov 2011 - 2019

Interpretácia kľúčových zistení

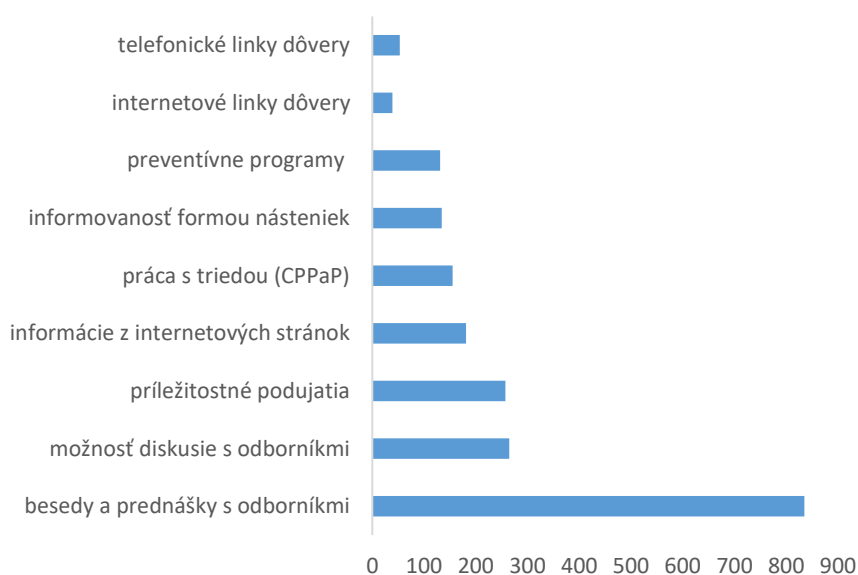
Spektrum kladne orientovaných odpovedí (70% žiakov) poukazuje, že preventívne aktivity na školách sú realizované. Protiklad odpovedí (30%) poukazuje na existujúci priestor zvyšovania atraktívnosti aktivít prevencie so zohľadnením námietok od žiakov z nasledujúcich otázok prieskumu zameraných na prevenciu.

Žiaci sa zúčastnili najčastejšie týchto preventívnych aktivít:

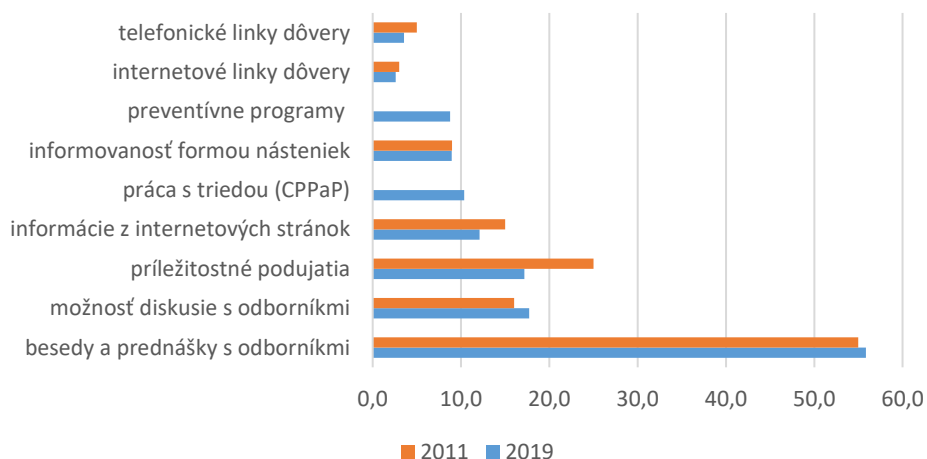
1. Aktivity zamerané na drogovú problematiku (legálne a nelegálne drogy)
2. Aktivity zamerané na šikanovanie a kyberšikanovanie
3. Žiadnej aktivity sa nezúčastnili
4. Výchovné koncerty
5. Športové podujatia
6. Deň zdravia
7. Aktivity zamerané na tému porúch príjmu potravy

Hodnotenie zaujímavosti preventívnych aktivít pre žiakov

Preventívna aktivita	Celkom	%	Prieskum 2011 %
besedy a prednášky s odborníkmi	835	55,9	55
možnosť diskusie s odborníkmi	265	17,7	16
príležitostné podujatia	257	17,2	25
informácie z internetových stránok	181	12,1	15
práca s triedou (CPPaP)	155	10,4	
informovanosť formou násteniek	134	9,0	9
preventívne programy	131	8,8	
internetové linky dôvery	39	2,6	3
telefonické linky dôvery	53	3,5	5

Porovnanie prieskumov 2011 - 2019

Interpretácia kľúčových zistení

Prieskum ako aj porovnanie s prieskumom z roku 2011 preukazuje, že za najzaujímavejšie formy prevencie realizovanej na školách sú považované aktivity umožňujúce kontakt s externými odborníkmi na problematiku prevencie (psychológ, výchovný poradca, koordinátor prevencie, sociálny pedagóg, súdny znalec, príslušníci silových zložiek a pod). Atraktivita podujatí ako výchovné koncerty a podobné aktivity má klesajúcu tendenciu.

Kľúčové zistenia prieskumu

Realizácia prevencie je stály, aktuálny a nevyhnutný proces, ktorý musí reagovať na súčasnú situáciu v školskom ale aj mimoškolskom prostredí žiakov. Preventívne aktivity by mali byť realizované erudovanými odborníkmi, ktorí sa vzdelávajú v aktuálnych témach, nadobúdajú potrebné a aktuálne informácie. Vzdelávanie v oblasti prevencie je nevyhnutné na profesionálne podanie aktuálnej problematiky aby sa preventívna aktivita nestala návodom, ako brať drogy a manipulovať, ale ostala profesionálnou prevenciou. Preto odporúčame školám, aby dbali na erudovanosť odborníkov, ktorí vstupujú do školského prostredia a realizujú preventívne aktivity so žiakmi v školách.

V školskom prostredí je neustále aktuálnou témou – šikanovanie a aj vo virtuálnej podobe, pretože deti trávajú veľa času na internete a internet im ponúka priestor na komentáre fotiek a videí, nevhodným urážlivým spôsobom.

Najčastejšia forma šikanovania ostáva výsmech a prezývanie, vyhrážanie a slovné urážky.

Medzi žiakmi sa vyskytujú aj takí žiaci, ktorí neradi chodia do školy a často vymeškávajú a robia všetko preto, aby nemuseli chodiť do školy. Viac ako polovica respondentov chodí do školy pravidelne.

V školskom prostredí sa žiaci stretli aj s krádežami.

Aktuálnou témou v oblasti prevencie, ktorej je potrebné sa venovať v praxi je problematika legálnych a nelegálnych drog. Žiaci majú problém s užívaním kofeínových a energetických nápojov, fajčením tabakových a elektronických cigariet a pitím alkoholu. Nie je možné nepoznamenať, že žiaci základných škôl majú skúsenosti s nelegálnymi drogami, ako je marihuana, kokaín, heroín, pervitín a prchavé látky.

Žiaci najčastejšie pijú alkohol na návšteve pri kamarátovi, ktorý vo výsledkoch prieskumu, je ten, kto ich prvý ponúkol alkoholom. V niektorých prípadoch deti boli ponúknuté vlastnými rodičmi. Zvedavosť sa stala najčastejším dôvodom, ktorý žiakov viedol k tomu, aby vyskúšali drogu.

Najčastejšie žiakmi navštevované internetové stránky v škole sú informačné a vzdelávacie stránky, no nájdu sa aj žiaci, ktorí počas pobytu v škole si prezerajú hudbu, filmy, herné stránky, sociálne siete, chatové stránky a dokonca aj erotické stránky.

Najčastejšie žiakmi navštevované internetové stránky vo voľnom čase sú hudobné stránky a filmy.

Žiaci nemajú problém na sociálnych sieťach a internetových portáloch zverejňovať svoje osobné údaje. Najčastejšie je to ich meno, priezvisko a osobné fotografie. Práve fotografie sa stávajú terčom šikanovania vo virtuálnom prostredí. Je zarážajúce, že žiaci trávajú veľa času na internete, v niektorých prípadoch je to viac, ako 4 hodiny denne. Tento fenomén považujú aj samotní žiaci za ich osobný problém. Ďalšie problémy, ktoré žiaci uvádzajú sú problémy so spolužiakom v triede, rodinné problémy, problémy so súrodencami a rodičmi.

Žiaci vo svojom voľnom čase najčastejšie počúvajú hudbu a stretávajú sa s priateľmi, trávajú čas s rodinou a športujú. Opäť sa potvrdilo, že veľké percento žiakov trávi čas na internete.

Zistili sme, že žiaci sa so svojimi problémami zdôverujú najmä svojim rodičom, kamarátom a potom súrodencom. V prieskume sa ukázalo, že veľké percento žiakov sa nezdôverí nikomu a svoje problémy si riešia sami.

Žiaci poznajú preventívne aktivity, ktoré sa realizujú v škole. Zúčastnili sa najčastejšie aktivít zameraných na drogovú prevenciu, šikanovanie a kyberšikanovanie. Za najúčinnejšie formy prevencie považujú žiaci besedy a prednášky s odborníkmi, ale aj informácie získané na vyučovacích hodinách.

Na otázku, či problém sexuálneho zneužívania detí sa týka aj ich okolia, až 176 žiakov odpovedalo áno, čo považujeme za vysoké číslo vzhľadom k tejto problematike.

Samotní žiaci si uvedomujú, že by potrebovali pri riešení svojich problémov sa viac rozprávať s odborníkmi a zlepšiť komunikáciu s učiteľmi. Uvítali by rozhovory a stretnutia s odborníkmi, besedy, prednášky, prácu s triednym kolektívom, kde by sa každý zdôveril a viac triednických hodín.

Odporúčania pre rozvoj prevencie na škole

Odporúčania v problematike internetovej bezpečnosti:

- pokračovať v rozvoji aktivít zameraných na zvyšovanie bezpečnostného povedomia žiakov a učiteľov v problematike využívania internetových technológií
- zvážiť zavedenie technologických opatrení na zníženie rizika – monitorovanie aktivít, zamedzovanie prístupu na stránky s nevhodným alebo protizákonným obsahom
- doplniť učebné plány informatických predmetov o témy súvisiace
 - s legislatívnou úpravou práce s informačnými systémami – najmä autorské právo v internetovom priestore
 - základnej orientácii v rizikách neakceptácie základných princípov ochrany osobných údajov
 - základnej informovanosti o minimálnej prevencii zo strany používateľa

Odporúčania k problematike rizika sexuálneho zneužívania detí

- vzhľadom k indikovaniu potenciálneho rizika vo zvýšenej miere venovať pozornosť sexuálnej výchove na školách ako prevencii pred sexuálnym zneužívaním a včasným sexuálnym životom, ale aj výchovou k manželstvu a rodičovstvu
- venovať zvýšenú pozornosť identifikovaniu potenciálnych signálov poukazujúcich na výskyt daného javu (zvýšením lokálnych prieskumov) a jeho okamžité riešenie v súčinnosti s rodičmi, odborníkmi resp. orgánmi činnými v trestnom konaní
- venovať sa v širšej miere prevencii viktimácie a rozpoznaní možného sexuálneho ohrozenia detí

Odporúčania k problematike šikanovania

- zvýšenie aktivít v prevencii šikanovania so zameraním na obeť šikanovania a agresorov
- zvýšiť prácu s konkrétnou skupinou v ktorej sa šikanovanie vyskytne so zameraním na zvyšovanie spolupatričnosti
- zamerať sa na zvýšenú informovanosť rodičov o stave šikanovania formou odkomunikovania zovšeobecnených príkladov z konkrétneho prostredia školy (so zachovaním anonymity účastníkov)
- vo zvýšenej miere sa zamerať na prevenciu v oblasti internetovej šikany (kyberšikany) v širšom kontexte – informovať žiakov dostupnými formami o reálnych rizikách internetových technológií, zodpovednosti a formách primárnej a sekundárnej prevencie jednotlivca – využiť súčinnosť externých konzultantov

Odporúčania v problematike patologických závislostí

- zamerať sa vo zvýšenej miere na efektívnu primárnu a sekundárnu protidrogovú prevenciu
- o preventívne protidrogové prehliadky za účasti kynológa PZ SR alebo CS SR
- zvyšovať intervenciu voľnočasových aktivít žiakov a rovesníckych skupín
- zvýšiť informovanosť rodičov prostredníctvom komunikačných kanálov školy v problematike konzumácie alkoholu a iných návykových látok – využiť výsledky prieskumu

Odporúčania k problematike informovanosti žiakov

- zvyšovať informovanosť žiakov, pedagógov a rodičov o možnostiach hľadania odbornej pomoci pri riešení problémov (zamerať sa najmä na vyjasnenie obmedzených možností pri riešení závažných problémov cestou kamarátov a svojpomoci)
- vhodnou formou v priestoroch školy zverejňovať kontakty na odborníkov v oblasti prevencie a poradenstva
- hľadanie vhodnej formy zvyšovania informovanosti rodičov so zámerom vysvetľovania potreby zvýšenej komunikácie rodič-dieťa-učiteľ
- organizovaním odborných bezplatných prednášok pre rodičov a stretnutí s odbornými konzultantmi v rámci školy

Odporúčania v problematike preventívnych aktivít

Preventívne aktivity zamerať na oblasti:

1. Prevencia šikanovania
2. Prevencia kyberšikanovania
3. Prevencia závislostí
 - a. legálnych drog (alkohol, cigarety, energetické nápoje, prchavé látky)
 - b. nelegálnych drog
 - c. nelátkové závislosti: nakupovanie, internet, mobil
4. Internetová bezpečnosť
5. Tvorba triedneho kolektívu
6. Ako sa nestáť obeťou sexuálneho zneužívania
7. Poruchy príjmu potravy
8. Prevencia včasnej sexuality

Všeobecné odporúčania

- dbať na erudovanosť sprístupňovaného obsahu v rámci prevencie
- dbať na erudovanosť odborníkov realizujúcich preventívne aktivity na školách
- venovať zvýšenú pozornosť pôsobeniu lektorov zastupujúcich občianske a iné združenia s neidentifikovateľným odborným a ekonomickým zázemím
- zvýšenú pozornosť venovať reálnym identifikovaným rizikám (adresnosť prevencie) a preventívne aktivity kreovať s ohľadom na skutočné problémy

Doplňujúce informácie k prieskumu

Kontakt pre otázky prieskumu

Kontaktná osoba vo veci prieskumu:

Ing. Jaroslav Oster tel: 0905 272 066, info@preventista.sk

Výhrada zodpovednosti

Autori a realizátori prieskumu neprijímajú žiadnu zodpovednosť za prípadné chyby a nepresnosti vzniknuté akýmkoľvek spôsobom.

Autorsko právna ochrana, použitie výstupov prieskumu

V prípade citácie ktoréhokoľvek grafu, jeho časti alebo údajov obsiahnutých v predchádzajúcich častiach musí byť pri jeho citovaní uvedený názov prieskumu realizátora prieskumu: „Zdroj Prieskum PREVENCIA 2019, OZ Preventista a CPPPaP Lučenec“